

א. קשיים בדרך מבשרים כי ה' רוצה שנבחר בדרך אחרת

בדרכו, אמר בלעם למלאך את הדברים הבאים:

" ויאמר בלעם אל מלאך ה' חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי בדרך ועתה אם רע בעיניך אשובה לי. (במדבר, כ"ב, לד) . שואל על כך ר' שמחה בונים מפשיסחא: "[...] החטא מה שלא ידע, ולא הבין מהסיבות שאירעו לו פעמיים ושלוש, שרצון הקב"ה שלא ילך עמהם. (קול מבשר, חלק א', פרשת בלק, אות ז).

להבנת ר' שמחה בונים, המניעות שנקרו בדרכו של בלעם היו אמורות לגרום לו להבין שה' אינו חפץ שהוא ילך עם שליחי בלק. ניתן להסיק מכך שלדעת ר' שמחה בונים, קשיים הנקרים בדרכו של אדם יכולים להוות סימן לכך שה' אינו חפץ בדרכו.

ב. קשיים בדרך מזמנים אותנו להתגבר עליהם ולהמשיך לצעוד בדרך ולדבוק בה

מתורתו של ר' נחמן מברסלב למדנו על כיוון הפוך. בכמה הזדמנויות ר' נחמן עסק במניעות שעומדות בדרכו של עובד השם, ולדעת ר' נחמן אין בהן ראייה שה' אינו חפץ בדרכו. אדרבה, בתהליך ההתקרבות לעבודת השם האדם אמור להתקל במניעות: "ואמר רבנו, זכרוננו לברכה, שכל מי שיש לו יגיעות וטרחות יותר בתחלת ההתקרבות להשם יתברך, דהינו שיש לו מניעות רבות וגדולות, כגון מאביו ואשתו וחוטנו או משאר בני אדם שמונעים ומעכבים אותו מאד ומניעות מחמת ממון ושאר מניעות ועפובים ובלבולים, שמשתטחים לפניו ומונעים אותו מאד, והוא צריך להתנגע ולטרח מאד לשברם, כל אלו היגיעות והטרחות שיש לו בתחלת ההתקרבות, הם טובה גדולה להאדם, כי על ידי זה זוכה אחר כך לקבל הרבה קדשה וטהרה, כי על ידי היגיעות שבתחלה נעשה הפלי וכל מה שיש לו יותר יגיעות וטרחות וכו' יש לו פלי גדול ביותר לקבל אחר כך בתוכו שפע קדשה וטהרה להתקרב להשם יתברך..."

(ליקוטי מוהר"ן, מהדורא קמא, סימן קפ"ה).

ר' נחמן מלמד שצריך להתגבר על המניעות ולהמשיך להתקדם. על ידי ההתגברות על המניעות בעבודת השם, האדם מכין לעצמו כלים כדי שיוכל לקבל את השפע שמזומן לו בסוף הדרך. לכן, אסור להיכנע למניעות, אלא יש להתגבר עליהן.

ג. סיכום

אז מי צודק? ר' שמחה בונים או ר' נחמן? קשיים בדרך מסמלים שצריך לשנות את הדרך, ולדבוק בדרך אחרת, או שלהפך אסור להיכנע להם, ויש להתגבר עליהם?

הרב נחמיה רענן נותן לנו כלי להכריע באמצעותו את השאלה:

יש מצבים שבהם המציאות יכולה להוות סימן לאדם שדרכו אינה רצויה, ויש מצבים אחרים שבהם אסור שהמניעות יסיטו את האדם מדרכו. במצבים שבהם האדם עומד בספק האם דרכו רצויה או לא, כפי שהיה אמור להיות אצל בלעם בשליחותו לפגוע בעם ישראל, מניעות אמורות לעורר ספק לגבי צדקת הדרך. אולם, כאשר מדובר על הליכה בדרך השם ויש לאדם ביטחון גמור שה' חפץ בדרכו, אסור לו להכנע למניעות אלא עליו להתגבר עליהן.

אם כך, על האדם לפשפש בדרכו ולבדוק- האם הדרך בה אני בוחר לחיות בה היא הליכה בדרך השם?

יש לי ביטחון שה' חפץ במעשיי? אם כך עליי לדבוק בדרך, על אף הקשיים, כי אז לבטח הדרך הנכונה.

© הלימוד עובד לפעולה מתוך לימוד לפרשת "בלק" (היחס למניעות) שכתב הרב נחמיה רענן לבית המדרש האלקטרוני של ישיבת הר עציון.